

Головацький Н.Т.

студент юридичного факультету,

Лазур Я.В.

доцент кафедри господарського права,

канд. юрид. наук,

ДВНЗ «Ужгородський

національний університет»,

ДО ПИТАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ТЕРИТОРІЙ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetma

трофа, що була спричинена руйнуванням 26 квітня 1986 року четвертого енергоблоку Чорнобильської атомної електростанції, розташованої на території України. Руйнування мало вибуховий характер, реактор був повністю зруйнований і в докільля було викинуто велику кількість радіоактивних речовин. Після такої катастрофи терміновим було виселення людей, які проживали у тій місцевості, оскільки території, на які поширились радіоактивні речовини, стали непридатними для проживання чи будь якої іншої діяльності [1].

У зв'язку з вищенаведеними фактами, потрібно було вводити для даної території надзвичайний стан, який повинен був закріпитися на законодавчому рівні.

Проблема Чорнобильської катастрофи торкнулася як території української держави, так і сусідніх зарубіжних держав, що близько розташовані до забрудненої території.

Актуальність теми проявляється в тому, що катастрофа Чорнобильської атомної електростанції потребувала і потребує до сьогодишнього часу великої уваги з точки зору саме законодавчої діяльності.

Так, Чорнобильська катастрофа це не лише внутрішньо-державна катастрофа, а це катастрофа, котра набула характеру міжнародної екологічної катастрофи того часу. Взагалі міжнародного значення вона набула після розпаду СРСР, а до того часу вона була внутрішнім катаклізмом СРСР. А тому питання забруднення значної території колишнього СРСР, правові проблеми законодавчого закріплення таких фактів потребує значної уваги.

Метою даної статті є дослідження прогалин законодавства, яке регулює адміністративно-правовий режим екологічно-забруднених територій внаслідок вибуху Чорнобильської атомної електростанції.

Як вказано у ст. 1 Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 27 лютого 1991 року, щодо територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, в межах України належать території, на яких виникло стійке забруднення навколишнього середовища радіоактивними речовинами понад доаварійний рівень, що з урахуванням природно-кліматичної та комплексної екологічної характеристики конкретних територій може призвести до опромінення населення понад 1,0 мЗв (0,1 бер) за рік, і яке потребує вжиття заходів щодо радіаційного захисту населення та інших спеціальних втручань, спрямованих на необхідність обмеження додаткового опромінення населення, зумовленого Чорнобильською катастрофою, та забезпечення його нормальної господарської діяльності [2].

Тобто, у законі визначено, яка територія вважається екологічно забрудненою територією внаслідок катастрофи на ЧАЕС.

У даній доповіді за основу береться чинний Закон України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 27 лютого 1991 р., оскільки адміністративно-правовий режим забруднених зон внаслідок катастрофи в більшій мірі описаний лише у вищевказаному законі [2].

У цьому акті закріплено також положення про правовий режим кількох категорій земель, а саме:

- правовий режим зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення;
- правовий режим зони гарантованого добровільного відселення;
- правовий режим зони посиленого радіоекологічного контролю.

Трактування поняття зон відчуження дається у ст. 2 Закону України про «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Провівши аналіз чинного законодавства України, виявлено недолік у вживанні поняття «радіоекологічної безпеки», оскільки таке поняття вживається в законодавстві, однак законодавство не тлумачить його.

На думку Валентини Іванівни Сіряк, котра проводила дослідження прогалин законодавства у сфері правового забезпечення екологічної безпеки на територіях, забруднених радіоактивними речовинами, вживає тлумачення поняття «радіоекологічної безпеки». На її думку: це — складова екологічної, національної та транснаціональної безпеки, такий стан суспільних правовідно-

син, за якого забезпечується дотримання правових норм у сфері використання ядерної енергії, за якого всі складові природного середовища є оптимальними для нормального функціонування і розвитку живих організмів, а також, коли діяльність людей у сфері використання ядерної енергії здійснюється в режимі мінімізації шкідливих впливів на навколишнє природне середовище [3].

Згідно з Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 р., надзвичайний стан вводиться з метою усунення загрози та якнайшвидша ліквідація особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру, нормалізація обстановки, відновлення правопорядку при спробах захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу шляхом насильства, для відновлення конституційних прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, створення умов для нормального функціонування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інших інститутів громадянського суспільства [2].

У ст.7 цього закону вказується, що надзвичайний стан вводиться на строк не більш як 30 діб і не більш як 60 діб в окремих її місцевостях. Але у разі необхідності надзвичайний стан може бути продовжений Президентом України, але не більш як на 30 діб. На думку автора така норма є неповною та вимагає спеціального підходу до визначення строку дії надзвичайного стану.

Оскільки у преамбулі Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» вказано, що Україну оголошено зоною екологічної катастрофи, то на думку автора повинно бути вказано спеціальний строк дії надзвичайного стану, так як Україні наданий спеціальний статус. На територіях, котрі забруднені радіоактивними речовинами, повинен діяти надзвичайний стан до того часу, поки не буде повністю ліквідовано наслідки екологічної катастрофи, тобто до того часу поки на таких територіях є неможливе проживання людей та здійснення певних видів діяльності. А на даний момент на забруднених територіях повинен дотримуватись суворий контроль за в'їздом та виїздом з цієї території осіб, котрі не уповноважені на здійснення обов'язків по ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи у визначених територіях.

У висновках можна зазначити наступне:

Провівши аналіз питання адміністративно-правового режиму територій забруднених унаслідок Чорнобильської катастрофи автори дійшли висновку про те, що законодавство України не чітко регулює визначену проблематику.

В законодавстві застосовується термін «радіоекологічна безпека», але не роз'яснює його поняття та порядок користування таким поняттям.

З огляду на вищевказане, можна прийти до думки, що якнайшвидше потрібно переглянути все законодавство України у сфері подолання наслідків Чорнобильської катастрофи та обов'язково створити не тимчасову комісію подолання таких наслідків, а постійно діючий департамент, який буде володіти всіма повноваженнями в даній сфері до того часу, доки повністю не буде подолано наслідків Чорнобильської катастрофи, яка носить характер «міжнародної катастрофи». Оскільки на даний момент такими повноваженнями наділене лише Міністерство надзвичайних ситуацій.

Література

1. Баб'як О. С, Біленчук П. Д., Чирва Ю. О. Екологічне право України / О.С. Баб'як, П.Д. Біленчук, Ю.О. Чирва // Навчальний посібник. — К.: Атіка, 2000. — 216 с.

2. «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи». Закон України від 27 лютого 1991 р. [Електронний ресурс]: — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=791%E0-12>

3. Сіряк В.І. Деякі проблеми правового регулювання державного управління на радіоактивно забруднених територіях / В.І. Сіряк // Часопис Київського університету права. — 2006. — № 3. — С. 124—129.

4. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану»// Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2000. — № 23. — С. 176

5. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник /За заг. ред. Ю. С. Шемшученка.— К.:ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2005. — 848 с

Коніжай Р. О.

кандидат юридичних наук

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Інститут правознавства та міжнародних відносин

доцент кафедри цивільного та господарського права

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТЕРИТОРІЯХ З РАДІОАКТИВНИМ ЗАБРУДНЕННЯМ

Значна територія України, Білорусії та Росії (160 тис. км².) внаслідок Чорнобильської катастрофи зазнала негативного впливу радіації та є надзвичайно небезпечною для здоров'я людей і навколишнього природного середовища. У результаті ава-